

**KULTŪROS, AUDIOVIZUALINIŲ REIKALŲ IR AUTORIŲ TEISIŲ ATAŠĖ
LIETUVOS NUOLATINĖJE ATSTOVYBĖJE EUROPOS SĄJUNGOJE**

SAULIAUS ŠIMANAUSKO

LR kultūros ministerijos
Strateginio planavimo ir kontrolės departamento
Tarptautinių ryšių ir Europos Sąjungos reikalų skyriui
Kopija
LR kultūros ministerijos
Kultūros politikos departamentui

2016-01-10

Briuselis

ATASKAITA UŽ TARNYBINĘ VEIKLĄ 2015 M.

Pagrindinė tarnybinė veikla, pradėjus eiti pareigas nuo 2015 m. rugsėjo 1 d., buvo skirta atstovauti Lietuvos interesams ES institucijose, organizacijose svarstant kultūros, audiovizualinės žiniasklaidos politikos bei autorių teisių klausimus, ES lygmeniu pristatyti ir atstovauti Lietuvos pozicijoms, susijusioms su ES kultūros, audiovizualinio sektoriaus ir autorių teisių teisine baze, taip pat koordinuoti kultūros projektų įgyvendinimą.

2015 m. įvyko daugiau nei 15 susitikimų su ES valstybių narių atstovais, ES institucijų pareigūnais, visuomeninių organizacijų ar asociacijų atstovais, kuruojančiais kultūros, audiovizualinius arba autorių teisių politikos klausimus. Juose buvo aptarti Lietuvai aktualūs klausimai, spręstinos problemos, bendradarbiavimo perspektyvos.

2015 m. teko dalyvauti 18 ES Tarybos, Europos Komisijos ekspertų ir diplomatinio lygmens posėdžiu, Lietuvos pozicijos buvo pristatytos ne mažiau 10 kartų. Taip pat vyko pasirengimas 2015 m. lapkričio mėn. ES kultūros ir audiovizualinių reikalų ministrų tarybai, kurios posėdyje Briuselyje dalyvavo ir LR kultūros ministras Š. Birutis.

Liuksemburgo pirmininkavimo laikotarpiu daug dėmesio buvo skiriama ekspertų lygmens diskusijoms kultūros politikos srityje kaip kultūra galėtų reikšmingai prisidėti prie veiksmingesnio reagavimo į dabartinius iššūkius, kylančius dėl migracijos krizės, radikalizacijos ir ksenofobijos, kultūros paveldo naikinimo ir kultūros paveldui kylančios grėsmės, taip pat neteisėtos prekybos kultūros objektais. Šių diskusijų rezultatu tapo ES kultūros ministrų vieningai priimtos *Tarybos išvados dėl kultūros ES išorės santykių srityje*, ypač daug dėmesio skiriant *kultūros vaidmeniui vystomajame bendradarbiavime*, kuriose, be kita ko, pabrėžta, kad kultūra turi būti strateginio ir kompleksinio požiūrio į ES išorės veiksmus ir vystomąjį bendradarbiavimą dalis, nes kultūra gali labai sustiprinti šias politikos sritis prisidedama prie ilgalaikių santykių kūrimo, grindžiamo žmonių tarpusavio ryšiais, abipusiu supratimu, pasitikėjimu ir patikimumu.

Atliepiant į ginkluotų konfliktų keliamus migracijos iššūkius Europai, ekspertų lygmeniu suderintos ir kultūros ministrų patvirtintos *Tarybos išvados dėl 2015-2018 m. Tarybos darbo plano kultūros srityje dalinio pakeitimo*, kuriomis nuspręsta sudaryti ES valstybių narių atstovų darbo grupę siekiant ieškoti sprendimų, kurie leistų integruoti migrantus ir pabėgėlius, paskatinti jų dalyvavimą kultūriniam ir visuomeniniam gyvenime, propaguoti kultūrų dialogą ir kultūrų įvairovę.

Ministrų lygmens diskusijoje dėl *Europos Sąjungos vaidmens kovojant su kultūros paveldo naikinimu konfliktų zonose ir neteisėta prekyba*, ypač Sirijoje ir Irake, Lietuva pabrėžė, kad kovojant su kultūros objektų neteisėtu gabenimu iš konfliktų zonų į Lietuvą ir kitas Europos šalis būtina didelį dėmesį skirti pirmosios apsaugos grandies – muitinės kontrolės – stiprinimui bei ieškoti glaudesnio bendradarbiavimo galimybių su sienų kontrolę reguliuojančiomis institucijomis ES ir nacionaliniu lygiu. Taip pat akcentuota visuomenės sąmoningumo ir informuotumo didinimo svarba.

Audiovizualinės politikos srityje diskusijos ES Tarybos ekspertų darbo grupių lygiu iš esmės nevyko, kadangi Europos Komisija 2015 m. vykdė viešąsias konsultacijas dėl Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos peržiūros ir nagrinėjo ES valstybių narių pateiktus pasiūlymus dėl direktyvos nuostatų išlaikymo/keitimo. Kita vertus, šis konsultacijų laikotarpis buvo aktyviai naudojamas neformalioms diskusijoms su Europos Komisijos pareigūnais ir valstybių narių atstovais, ypač su 2016 m. ES Tarybai pirmininkausiančiais Nyderlandais ir Slovakija, pristatant Lietuvos patirtį apie ES formaliai įsisteigusių trečiųjų šalių paslaugų teikėjų piktnaudžiavimą esamos direktyvos taikymo kontekste bei konkrečius pasiūlymus dėl ES reguliavimo spragų pašalinimo 2016 m. rengiant naują Europos Komisijos teisėkūros pasiūlymą, kurio bus siekiama veiksmingai pritaikyti direktyvos veikimą ES bendrojoje skaitmeninėje rinkoje.

Lietuvos pasiūlymuose dėl ES audiovizualinės srities reguliavimo tobulinimo, pateiktuose viešųjų konsultacijų metu, ekspertų lygio susitikimuose, taip pat pristatytuose ES kultūros ministrų taryboje, buvo akcentuojama, kad Lietuvai naujoje direktyvoje itin aktualu nustatyti veiksmingus kriterijus audiovizualinių paslaugų teikėjų jurisdikcijai nustatyti, sukurti realiai veikiančius mechanizmus tarpvalstybinių ginčų sprendimui, įtvirtinti audiovizualines paslaugas priimančios valstybės institucijų sprendimų dėl programų turinio taikymą bei įtvirtinti efektyvią nacionalinio saugumo principo apsaugą audiovizualinių paslaugų srityje.

Daug dėmesio teko skirti Europos Komisijos atliekamai audiovizualinę politiką reglamentuojančių LR teisės aktų atitikties galiojančiam ES teisiniam reglamentavimui peržiūrai. Tuo tikslu buvo organizuotas Kultūros ministerijos Kultūros politikos departamento direktoriaus susitikimas su Europos Komisijos CNECT direktorato vadovais, kuriame buvo aptarti Komisijai kylantys klausimai dėl nacionalinių teisės aktų įgyvendinimo praktikos.

Autorių teisių politikos srityje diskusijos ES Tarybos ekspertų lygiu iš esmės vyko tik dėl klausimų, nesusijusių su teisėkūros procedūra, tokių kaip ES pozicijų koordinavimas Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijoje. Tokį sąlyginai neaktyvų laikotarpį autorių teisių srityje lėmė Europos Komisijos vėlavimas pateikti teisėkūros pasiūlymą dėl ES autorių teisių sistemos modernizavimo, autorių teisių reglamentavimą labiau pritaikant ES bendrajai skaitmeninei rinkai. Kitas vertus, laukiant naujo Komisijos pasiūlymo, buvo organizuoti susitikimai su valstybių narių atstovais bei nevyriausybinėmis ES autorių teisių, skaitmeninio paveldo organizacijomis pasikeičiant nuomonėmis dėl pozicijų autorių teisių klausimais skaitmeniniame amžiuje.

Be to, 2015 m. teko dalyvauti ir atstovauti Lietuvai Europos Komisijos koordinuojamų įgyvendinimo grupių/komitetų veikloje.

Kultūros ir meno projektų koordinavimo ir įgyvendinimo srityje paminėtinas spalio 22 d. Lietuvos nuolatinėje atstovybėje Europos Sąjungoje Briuselyje surengtas M.K.Čiurlionio kvarteto koncertas „Laiškai apie muziką“, minint kompozitoriaus, politiko, diplomato, visuomenės ir kultūros veikėjo Mykolo Kleopo Oginskio gimimo 250-ąsias metines. Šia proga atidaryta senosios kartografijos paroda „Lietuva žemėlapiuose“, kurioje pristatyti 23 originalūs žymiausi XVI–XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir kaimyninių šalių žemėlapiai, pagaminti Nyderlanduose. Paroda surengta bendradarbiaujant su advokatų kontora „Valiunas Ellex“. Renginyje dalyvavo užsienio šalių diplomatai ir ES bei tarptautinėse institucijose dirbantys lietuviai, apie 60 žmonių.

Rengiantis 2016 m. suplanuotam fotomenininko, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Romualdo Požerskio Sausio 13-osios ir kitų lemtingų Lietuvos nepriklausomybės atgavimo istorinių įvykių fotografijos parodos „Lietuva 1988-1993“, skirtos paminėti 25-ąsias 1991 m. sausio 13-osios įvykių metines ir Laisvės gynėjų dieną, atidarymui ir susitikimui-diskusijai su autoriumi Lietuvos nuolatinėje atstovybėje Europos Sąjungoje, parengta renginio koncepcija, atrinktos 25 fotografijos ir suderinti parodos įgyvendinimo organizaciniai klausimai.

Išvados ir pasiūlymai:

2015 m. buvo mažiau aktyvūs ES klausimų svarstymo audiovizualinių reikalų ir autorių teisių politikos srityse dėl Europos Komisijos nepateiktų teisėkūros pasiūlymų. Tai leido daugiau dėmesio sutelkti į Lietuvos interesus atitinkančių audiovizualinių ir autorių teisių klausimų pristatymą ES institucijose bei tarptautinėse struktūrose, siekiant Lietuvai aktualių reguliavimo pokyčių 2016 m.

Būtina toliau palaikyti glaudžius ryšius su Europos Komisijos pareigūnais ir valstybių narių atstovais siekiant akcentuoti Lietuvai aktualias problemas, kad į jas būtų tinkamai atsižvelgta sprendžiant dėl naujo teisėkūros pasiūlymo audiovizualinėje srityje 2016 m.

Kultūros ministerijos ekspertams tikslinga aktyviai įsitraukti į naujų teisėkūros pasiūlymų audiovizualinėje bei autorių teisių srityse svarstymus 2016 m., siekiant sklandaus ir tinkamo jų įgyvendinimo ateityje.

Aktyviai atstovauti Lietuvos interesams ir pristatyti pozicijas Nyderlandų ir Slovakijos pirmininkavimo ES Tarybai planuojamuose renginiuose.

Kultūros, audiovizualinių reikalų
ir autorių teisių atašė Lietuvos
nuolatinėje atstovybėje ES

Saulius Šimanauskas